

Bergen Astronomiske Forening, BAF.

1. Astronomi i Bergen - en kort historie.

Som været i Bergen, så har også astronomiaktiviteten i byen vært meget variabel gjennom de årene undertegnede har vært engasjert. I det etterfølgende er en liten oppsummering.

Et profesjonelt **Bergen Observatorium** ble faktisk drevet i byen i forrige århundre. Bygningen på Nordnes ble revet rundt 1895 og bare navnet Observatoriegaten er igjen i strøket. Nå var nok de meteorologiske observasjoner vel så viktige som de astronomiske, disse er som kjent videreført fram til idag fra flere steder i byen, ikke minst er Storm Weather Center aktivt.

På samme stedet ble et **Bergen Sjøobservatorium** opprettet i 1895. På taket av bygningen her ble diverse navigasjonsinstrumenter kontrollert inntil 1973. Dessuten ble et synlig tidssignal a la Greenwich utført enkelte dager presis klokken 12.

Et Spitz **Planetarium** med plass til 40 -50 tilskuere har hatt tilholdssted på Sjøkrigsskolen siden 1960 og er fortsatt i drift, selv om tannhjulene nå er så slitt at fremvisingen begrenses til bare å vise oktoberhimmelen, da med korrekte planetposisjoner.

Også rundt 1960 startet den pensjonerte læreren Helge Omvik **Astrolaget Ulriken**. Et hovedmål var å bygge et amatør-observatorium under Ulriken, dette ble da også realisert i 1967 med et 12-toms teleskop tilhørende undertegnede. Observatoriet ble revet allerede i 1975 og virksomheten i laget opphørte da Omvik ga seg.

I 1977 ble det så blåst liv i **Bergen Astronomiske Forening**. Initiativtaker til BAF ble tatt av student Jan Erik Ofstad og undertegnede. Ofstad ble første formann og noen ganske få møter fant sted på Langhaugen Skole. Etter et par år med stillestand i foreningen overtok laboratorieleder Cathrine Huun som leder. Noe formelt styre eksisterte ikke, derimot en medlemsliste med postadresser (opprinnelig laget ut fra de i distriktet som abonnerte på Norsk Astronomisk Tidsskrift). Ut fra denne ble møteinnkallingene utsendt og portoutgifter til utsendelsen innkrevd med ujevne mellomrom. Møtelokalet var på Fysisk Institutt ved Universitetet (der Cathrine arbeidet), og i løpet av en tiårs-periode fram til 1991 ble det holdt ca. 35 møter, vesentlig som foredrag. Aktiviteten var størst de første årene med opptil 6 møter pr. år, og avtok deretter inntil Cathrine emigrerte over til USA.

I 1990 overtok da undertegnede som leder. Største endringen ble valg av møtelokale som varierte mellom privatboligen til de mest aktive og deres arbeidssteder (som er Nansen Sentret for undertegnede). I denne perioden kan hovedvirksomheten innen BAF kort summeres som følger:

- **Foredrag / diskusjon**, ca. 2 ganger i året, hjemme hos medlemmer, evt. annet egnet sted.
- **Observasjonskvelder**, etter behov / ønske, på Fanafjell eller hos medlemmer m/ teleskop.
- **Samarbeid med DSE**, om Astro-Rapport tidsskriftet (ca. 11 abonn. i BAF).
- **Møteinnkalling m/ info.** etter postadresseliste til alle medlemmer (ca. 50 pr. 1997).
- **E-postutsending**, for aktuelle meldinger, f.eks. observasjonsamling (ca. 30 pr. 1997)
- **Innkreving** ved behov portoutgifter fra medlemmer + årlig av Astro-Rapport abonnement.

Møtevirksomheten har siden holdt seg på 2 -3 i året, og har i stor grad vært koplet opp til de mest spektakulære begivenhetene på himmelen, særlig da formørkelser og større kometer. Det har vist seg vanskeligere å arrangere observasjonkvelder, men noen ganger har da kikkertene vært i bruk under et møte. Siden det ikke er noen observatorier eller allment tilgjengelige instrumenter i rimelig avstand fra bykjernen, så er det medlemmenes eget utstyr som benyttes. Fanafjellet som ligger et par mil fra byen har rimelig gode utsiktsforhold, så noen samlinger her er det også blitt.

Av andre aktiviteter under medlemsmøtene kan spesielt nevnes simulering på datamaskin av stjernehimmelen og av dens begivenheter, noe som har vist seg svært nyttig under en (ofte) overskyet himmel. Flere av medlemmer har selv programmert inn de nødvendige likningene på sine maskiner. Videre er Roar Hansen aktiv med sitt webkamera når NAS har arrangert sine reeltids-seanser. Både under Solformørkelsen i 2003 og under Venuspassasjen i 2004 ble det vist fine bilder herfra.

2. Liste over møter i BAF.

Tid	Sted	Innlegg ved	Hovedemner
06.sep. 1977	Langh.sk.	J.E. Ofstad	Dannelse av BAF.
10.jan. 1978	"	Kjell K.	Observasjonsteknikk.
09.mai 1978	"	J.E. Ofstad	Kosmologi.
18.juni 1981	Fysisk Inst	I. Singstad	12-toms reflektoren ved FI.
10.sep. 1981	Sjøkrigssk.	K. Nilsen	Planetarium demo.
15.okt. 1981	Fysisk Inst	Leif Owren	Kikkerter og optikk.
10.des. 1981	"	S. Ullaland	Om nordlyset.
02.feb. 1982	"	M. Kaarbø	Voyagers til Jupiter og Saturn.
23.mar.1982	"	C. Jarlskog	Big Bang.
26.mai 1982	"	E. Jensen	Solen.
25.aug.1982	"	Grønningsæter	Andre planetsystem.
19.okt. 1982	"	Kjell K.	Sat.bilder av Jorda og Venus.
30.nov.1982	Sjøkrigssk.	Cathr. Huun	Film: Voyager ved Jupiter.
16.feb. 1983	Fysisk Inst	I.Singstad	Amateur Space Telescope.
22.mar1983	"	Odd Høydalsvik	Kikkerbruk, praktiske råd.
03.mai 1983	"	Roar H. + Alf	Sælensminde Astrofotografering.
20.sept.1983	"	S. Skavlem	Tid-rom i relativitetsteorien.
07.des. 1983	"	R. Stabell	Nøytronstjerner.
25.sept.1984	"	F. Ravndal	Inflasjons-universet.
12.nov. 1984	"	M. Kaarbø	Solfysikk og solobservasjoner.
13.des. 1984	"	(flere)	Halley: observasjonsmuligheter.
30.jan. 1985	"	Cathr. Huun	Mer om inflasjons-universet.
13.mar.1985	"	Kjell K.	Stjerner og planeter på datamaskin.
14.mai 1985	"	Menz K.+ Alf S.	Hubble romteleskopet.
11.jun. 1985	"	Cathr. Huun	Jupitermånen Io sett fra Voyager.
22.okt. 1985	"	Roar H. + Arne Halvorsen:	Halleys komet.
10.des. 1985	"	Kjell K.	Hvordan finne himmelobjekter.
13.feb. 1986	"	R. Stabell	Big Bang.
15.apr. 1986	"	Cathr. Huun	Kosmisk stråling og Cygnus X-3.
03.jun. 1986	"	Kjell K.	Astronomiske bilder, b. behandling.
07.okt. 1986	"	J. Waagen	Isaac Newton.

09.des.1986	"	M. Kaarbø	Nordisk Optisk Teleskop.
30.sep. 1987	"	Cathr. Huun	Supernova 1987A.
16.feb. 1988	"	G. Baym	Cygnus - X3.
31.mai 1988	"	Kjell K.	Solsystemets smålegemer.
21.feb. 1990	"	(flere)	Kikkertkjøp og kikkertbruk.
15.mai 1990	"	C. Rosenlund	Masseutryddelse og kometkollisjon.
09.okt. 1990	"	Cathr. Blom	Voyager ved Neptun.
25.okt. 1990	Nansen S.	Kjell K.	Jordsatellitter. Observ. på Bønes.
08.feb. 1991	Steinsvik	Roar H.	Observasjonskveld.
19.mar1991	Nansen S.	Kjell K.	Solsystemets objekter, bilder og data.
17.sep. 1991	"	J. G. Aase	ESOs New TecnologyTelescope.
04.feb. 1992	"	Roar H.	Astronomisk amatør-fotografering.
14.mai 1992	Bønes	Rune Solb.	Orientering om DSE.
09.des. 1992	"	Kjell K.	Formørkelser og kometer før og nå.
21.mai 1993	"	T. Røssaak	Himmelglobusen i Mariakirken.
08.des. 1993	Kråkenes	Torstein T.	Satellitter for alle formål.
10.mai 1994	Bønes	Kjell K.	Solformørkelses-kveld. Rumsonder.
24.nov. 1994	"	Kjell K.	Klimaendringer og astronomi.
09.jan. 1995	Nansen S.	R.Solberg	Teleskop, datastyring, CCD v/ DSE.
09.feb. 1995	"	Kåre Aksnes	Komet-smell på Jupiter i juli 94.
20.nov. 1995	"	Ragn. Aas	Nordlys -himmelens fyrverkeri.
25.mar.1996	Bønes	Kjell K.	Hyukatake: simulering, observasjon
08.okt. 1996	"	Kjell K.	Store kometer: baner og lysstyrker.
03.feb. 1997	Nansen S.	Kjell K.	Stjernebilder og aktuelle objekter.
14.mar.1997	Bønes	K.K.+T.Tø.	Alderb.-okk, HaleBopp, Astrolabium
06.nov. 1997	Nansen S.	Torst.Tørr.	Populær radioastronomi. H-B fotos.
17.mar1998	Bønes	Kjell K.	Hubble-teleskopet og Hubble-bilder.
08.okt. 1998	"	Kjell K.	Drakonidene: komet og stjerneskudd
14.des. 1998	"	RH, KK	Leonide-obs. Kennedy Space Center.
22.mar1999	"	Kjell K.	Utsikter til Solformørkelsen i aug.
09.sep. 1999	Nansen S.	KK, RH, OH, VT:	Bilder, video fra Solformørk.
25.jan. 2000	Steinsvik	Roar H.	Obs.av leonider + Måneformørkelse
04.apr.2000	Kråkenes	T.Tø.+K.K.	Astro-Navigasjon + Planet-samstill.
28.sep. 2000	Bønes	Kjell K.	NEARs reise og møte med Eros.
09.jan. 2001	Steinsvik	Roar H.	Måneformørkelse, observasjonskveld.
27.mar.2001	"	RH, Odd.H., KK	Bilder, video fra Måneform.
18.okt.2001	Bønes	Kjell K.	Den internasjonale Rumstasjon ISS.
18.apr.2002	Steinsvik	RH, KK	Komet Ikeya Zhang, okkult, nordlys.
18.nov.2002	Bønes	KK, Helge H.	Leonider, Mørk-himmel, Observator.
07.mai 2003	Bønes	KK, RH, TT	NAS nettsurfing, Merkurpass., PCprog.
18.Sep.2003	Nansen S.	Arne T., RH	Mars-opposisjonen. Solformørkelsen.
04.mai 2004	Bønes	KK	Venuspassasjen, Cassini-Rosetta.
01.sep.2004	Bønes	Knut.J.R.Ø	Kosmos, begivenheter, NAS virksomhet.
16.mar.2005	TV-2	Pål Brekke	Solen-SOHO, Saturn-Cassini/Huygens.
01.nov.2005	Steinsvik	RH, Odd H.	Mars, bilder, teknikk med webkamera.
15.mai 2006	Bønes	Jan L., Odd H.,RH, KK	Bilder, film fra Solformørk.
28.feb.2007	Bønes	KK, OH, RH	Om Månen og foto av Måneformørkelse.
25.Nov.2008	Sandsli	RH, Odd H.	BAF organisering.

22.Jan.2009	Steinsvik	Roar H., OH	Solformørkelsen, film. Astronomiåret.
03.Feb.2009	Fanafjell	BAF medl.	Stjernekveld for publikum.
11.Mar.2009	Nansen S.	Roar H., OH	Årsmøte m/vedtekter. Astrofoto del 1.